

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1974

25 JUIN 1974

PROPOSITION DE LOI

tendant à remplacer l'article 29 du règlement de discipline militaire, modifié par l'arrêté royal du 30 décembre 1959 et à abroger l'article 32 du règlement sur le service de garnison.

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Un large consensus s'établit actuellement en faveur d'une démocratisation de la vie militaire par la reconnaissance et l'exercice des droits constitutionnels des militaires, notamment en matière syndicale et politique.

Déjà, la loi du 3 juillet 1969, parue au *Moniteur belge* le 12 juillet 1969, accorde le droit de vote à toutes les catégories de militaires, tandis que la loi du 29 juin 1970 permet au milicien en service actif d'être élu à un mandat politique et de participer à la campagne électorale. Il convient également de remarquer qu'aucun texte législatif n'établit d'incompatibilité entre la qualité de militaire et une candidature à un mandat politique. Lors des élections provinciales du 10 mars 1974, deux militaires figuraient sur des listes de candidats.

Cependant, l'article 29 de l'arrêté royal du 30 décembre 1959, établissant le règlement de discipline militaire, mentionne : « qu'il est interdit aux militaires d'appartenir à une association secrète ou à un groupement quelconque ayant un caractère ou des tendances politiques », tandis que l'article 32 de l'arrêté royal du 25 août 1937, énonçant le règlement sur le service de garnison, interdit de participer à des luttes de partis ou à des polémiques.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1974

25 JUNI 1974

WETSVOORSTEL

tot vervanging van artikel 29 van het reglement op de militaire tucht, gewijzigd bij het koninklijk besluit van 30 december 1959, en tot opheffing van artikel 32 van het reglement op de garnizoensdienst.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Men is het er thans vrij algemeen over eens dat het militaire leven moet worden gedemocratiseerd door de erkenning van de grondwettelijke rechten van de militairen en de uitoefening van die rechten door deze laatsten, met name op syndicaal en politiek gebied.

Bij de wet van 3 juli 1969, verschenen in het *Belgisch Staatsblad* van 12 juli 1969, werd reeds stemrecht verleend aan alle categorieën militairen; anderzijds machtigt de wet van 29 juni 1970 de dienstplichtige in actieve dienst zich voor een politiek mandaat te laten verkiezen en aan de kiesstrijd deel te nemen. Er zij voorts opgemerkt dat geen enkele wettekst een onverenigbaarheid invoert tussen de hoedanigheid van militair en die van kandidaat voor een politiek mandaat. Bij de provincieraadsverkiezingen van 10 maart 1974 kwamen twee militairen voor op de kandidatenlijsten.

Nochtans bepaalt artikel 29 van het Reglement op de Militaire Tucht gewijzigd bij het koninklijk besluit van 30 december 1959 betreffende de militaire tucht wat volgt : « Het is aan de militairen verboden deel uit te maken van een geheime vereniging of van om het even welke groep van politieke aard of met politieke strekking »; anderzijds verbiedt artikel 32 van het koninklijk besluit van 25 augustus 1937 betreffende het Reglement op de Garnizoensdienst de militairen deel te nemen aan partijstrijd of aan polemieken.

Ces textes ont amené l'autorité militaire à prendre des dispositions particulières en vue des élections communales du 11 octobre 1970, des élections législatives et provinciales des 7 novembre 1971 et 10 mars 1974, par voie de circulaires ministérielles. Ainsi, le point 5a (1) de la circulaire ministérielle n° 62bis du 26 mars 1970 stipule ce qui suit :

« En vue de la campagne électorale, le militaire qui désire poser sa candidature à un mandat de conseiller communal, obtiendra un congé pour motif exceptionnel d'une durée maximum de six mois (ou une non-activité pour convenances personnelles d'une durée minimum de trois mois). Au cours de ce congé (ou non-activité), les prescriptions de l'article 29 du règlement de discipline militaire et de l'article 32 du règlement sur le service de garnison sont levées à son égard. »

Il y a lieu de remarquer que ce texte ne fait aucune distinction et concerne donc tous les militaires, y compris ceux de carrière. Aucune discrimination ne se justifierait, car les militaires sont tous des citoyens belges dont les droits civiques et politiques et le droit d'association sont garantis par la Constitution.

L'article 29 du règlement de discipline militaire trouve son origine dans l'arrêté royal du 30 mai 1916, qui aménage la loi votée par les Etats-Généraux des Provinces-Unies le 15 mars 1815, mise en vigueur en Belgique par l'arrêté du Prince-Souverain du 17 avril 1815 et maintenue par l'arrêté du Gouvernement provisoire en date du 27 octobre 1830. Cet arrêté royal du 30 mai 1916 fut pris en fonction d'une situation particulière, en temps de guerre, due à l'apparition de mouvements politiques (notamment les Frontistes) qui risquaient de mettre en danger la cohésion de l'armée et, de ce fait, la défense du pays. Cependant, par un arrêté rendu le 22 janvier 1924 et concernant un pourvoi de l'autorité militaire, la Cour de cassation reconnaît l'illégalité de l'article 27b de l'arrêté royal du 30 mai 1916.

Malgré cet arrêt et le vote des lois du 24 mai 1921, abrogeant l'article 310 du Code pénal et reconnaissant la liberté d'association, cet article 27b du règlement de discipline militaire n'est pas levé mais de plus sera repris par l'arrêté royal du 30 décembre 1959 (article 29), lequel est levé, lors de chaque élection, par une simple circulaire ministérielle.

En fait, les militaires sont actuellement soumis à l'arbitraire du pouvoir exécutif, quant à la jouissance et à l'exercice de leur droit d'association, tandis que les instances judiciaires ou administratives éludent la difficulté en se déclarant incompétentes, par un arrêt de circonstance, lorsqu'elles sont saisies du problème de la liberté d'association des militaires.

La présente proposition de loi a pour objet de garantir aux militaires la jouissance et l'exercice d'une liberté constitutionnelle fondamentale, à savoir la liberté d'association, sans que soit mise en cause la discipline militaire nécessaire à la cohésion des forces armées.

C. DEJARDIN.

Die teksten hebben de militaire overheid ertoe gebracht om, bij ministeriële circulaire, bijzondere bepalingen uit te vaardigen met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 11 oktober 1970 en de parlements- en provincieraadsverkiezingen van 7 november 1971 en 10 maart 1974. Aldus bepaalt punt 5a (1) van de ministeriële circulaire 62bis van 26 maart 1970 wat volgt :

« Met het oog op de verkiezingscampagne zal de militair die zich kandidaat wenst te stellen voor een mandaat van gemeenteraadslid, op zijn aanvraag, een verlof wegens buitengewone reden (of een non-activiteit voor persoonlijke aangelegenheden voor een minimumduur van drie maanden) bekomen voor een maximumduur van zes maanden. Tijdens zulk verlof (of non-activiteit) zullen de bepalingen van artikel 29 van het Reglement op de Militaire Tucht en de bepalingen van artikel 32 van het Reglement op de Garnizoensdienst te zijnen opzichte worden opgeschort. »

Er zij opgemerkt dat in die tekst geen onderscheid wordt gemaakt en dat hij dus slaat op alle militairen, beroepsmilitairen inbegrepen. Geen enkel onderscheid ware gewettigd, want alle militairen zijn Belgische staatsburgers wier burgerlijke en staatsburgerlijke rechten evenals het recht van vereniging door de Grondwet worden gewaarborgd.

Artikel 29 van het militair tuchtreglement kwam oorspronkelijk voor in het koninklijk besluit van 30 mei 1916; dit laatste hield een aanpassing in van de wet die door de Staten-Generaal van de Verenigde Provinciën werd aangenomen op 15 maart 1815, in België van kracht werd ingevolge het besluit dd. 17 april 1815 van de Prins-Soeverein en behouden bleef bij besluit van de Voorlopige Regering dd. 27 oktober 1830. Dat koninklijk besluit van 30 mei 1916 werd uitgevaardigd op grond van een uitzonderlijke toestand, in oorlogstijd, en ingevolge het ontstaan van politieke bewegingen (met name de Frontpartij) die en gevaar inhielden voor de samenhang van het leger en daardoor voor de verdediging van het land. Nochtans heeft het Hof van Cassatie, bij een op 22 januari 1924 — naar aanleiding van een beroep ingesteld door de militaire overheid — geveld arrest, erkend dat artikel 27b van het koninklijk besluit van 30 mei 1916 onwettig is.

Nochtans werd, ondanks dit arrest en de aanneming van de wetten van 24 mei 1921 tot opheffing van artikel 310 van het Strafwetboek en tot waarborging der vrijheid van vereniging, artikel 27b van het militair tuchtreglement niet opgeheven; integendeel, het werd overgenomen in het koninklijk besluit van 30 december 1959 (art. 36) dat bij elke verkiezing bij gewone ministeriële circulaire wordt opgeschort.

In feite hangen de militairen, op het stuk van het genot en de uitoefening van hun recht van vereniging, thans af van de willekeur van de uitvoerende macht, terwijl de gerechtelijke of bestuurlijke autoriteiten de moeilijkheden uit de weg gaan door zich door een speciaal arrest, onbevoegd te verklaren wanneer het vraagstuk van de vrijheid van vereniging van de militairen bij hen aanhangig wordt gemaakt.

Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe de militairen het genot en de uitoefening van een fundamenteel grondwettelijk recht te waarborgen : de vrijheid van vereniging, en wel zonder dat daardoor de voor de samenhang van de strijdkrachten vereiste militaire tucht in het gedrang wordt gebracht.

Article 1.

L'article 27b de l'arrêté royal du 30 mai 1916, modifié par l'article 36 de l'arrêté royal du 30 décembre 1959, établissant le règlement de discipline militaire est remplacé par le texte suivant :

« Les militaires ne peuvent se livrer à des activités politiques au sein de l'armée ou en tenue militaire ou en faisant état de leur qualité de militaire ».

Art. 2.

L'article 32, alinéa 1er, 1° du règlement sur le service de garnison est abrogé.

6 juin 1974.

C. DEJARDIN,
G. ONKELINX,
Y. YLIEFF,
J.-M. DEHOUSSE,
W. BURGEON.

Artikel 1.

Artikel 27b van het koninklijk besluit van 30 mei 1916, gewijzigd bij artikel 36 van het koninklijk besluit van 30 december 1959 betreffende de militaire tucht, wordt vervangen door de volgende tekst :

« De militairen mogen geen politieke activiteiten uitoefenen in het leger of in militaire kledij of daarbij gewag maken van hun hoedanigheid van militair ».

Art. 2.

Artikel 32, eerste lid, 1°, van het Reglement op de Garnizoensdienst wordt opgeheven.

6 juni 1974.